

PRESTEGARDSHAGEN

RADØY KOMMUNE

utarbeidet av RAMBØLL LANDSKAP

RAMBØLL

INNLEIING

BAKGRUNN

ANALYSE

OMRÅDET I DAG
DAGENS SITUASJON

SAMANSTILLING

KONSEPT

HELHETSPLAN

PLANTEPLAN

TILTAK

VIGSEL
OVERFLATER
LEK / AKTIVITET
SKJERMING
FORMIDLING
UNIVERSEL UTFORMING
OVERVANNSHANDTERING

AVSLUTTING

INNLEDNING

BAKGRUNN

Radøy kommune har - på bakgrunn av ei politisk bestilling - sett i gang ein oppgraderingsprosess av Prestegardshagen. Prestegardshagen skal bli ein møteplass for alle, med multifunksjonell bruk som inkluderer rekreasjonsformål, fysisk aktivitet og borgerleg vigsel.

Rambøll Landskap er engasjert for å utarbeide ein heilhetsplan med tilhøyrande planteplan. Heilhetsplanen vil kunne legge til rette for etappevis utvikling. Heilhetsplanen skal understreke stedets eigenart, vise stedets historie, være fleksibelt og framtidssikra, enkelt å drifte samt skape eit særskildt sted i Manger med mogelegheit for samvær, aktivitet, rom for meditasjon, viglser med meir.

Planområdet Prestegardshagen ligger nordvest for Bergen i Manger i Radøy kommune. Frå Bergen sentrum er det i underkant av ein times køyring med bil. Planområdet er på rundt 3.200 m². Det er tre bygg på tomta - Prestegarden, Tingstova og Stabburet.

Prestegardshagen avgrensar i nordvest av ein steingard og eit tre-gjerde langs Mangersnesvegen, i nordaust av Radøyvegen, i søraust av ein hekk der Coop ligg på motsatt side og i sør av ein sti.

Prestegardshagen og de nære omgivelsene

ANALYSE

OMRÅDET I DAG

Bilder tatt på befaring i vår viser korleis uteområdet er i dag. Prestegardshagen framstår forholdsvis flat, med ei svak helling litt over alt.

Hagen framstår grøn med grasplener, hekk og fleire store, gamle trer. Hagen inneheld eit lite leikeareal med ein sandkasse og eit huskestativ. I tilknytting til leikearealet er det to runde sittegrupper. Ved Tingstova er det to kvite benker inntil veggen og ei rund sittegruppe. Ved hekken på baksida av Prestegarden er det ein kvit benk. Langs stiene gjennom Prestegardshagen er det fleire lyktestolper.

Prestegardshagen sett fra nordøst mot sørvest.

Prestegardshagen sett fra sørvest mot nordøst.

Prestegardshagen sett fra vest mot øst.

Prestegardshagen sett fra nordvest mot sørøst med Coop i bakgrunnen.

Prestegardshagen sett fra Tingstova mot Prestegarden med amletreet til venstre.

Tingstova.

Intim oppholdssone mellom Prestegarden og Tingstova.

Prestegardshagen sett fra nordøst mot sørvest.

OMRÅDET I DAG

Arealet nord for Prestegarden inngår ikkje umiddelbart som ein del av planområdet. Likevel er det med til å gi området karakter, så vel som at det naturleg vil inngå i mønster for røyrslene rundt i området.

Arealet er prega av ei stor asfaltflate, som legg til rette for par-king. Det kvite gjerdet langs Mangersnesvegen og Radøyvegen skaper ein fin samanheng med dei kvite bygningane.

På plenarealet langs Radøyvegen står gravstøtta til familien Sars.

Steingard og tregjerde langs Mangersnesvegen.

Monument for familien Sars. Radøyvegen og Manger kyrkje ses i bakgrunnen

Prestegarden; nordfasaden.

Fremsiden av Prestegarden, sett mot sør.

OMRÅDET I DAG

Prestegardshagen har ein romantisk stil med sine eldre bygg i Sveitserstil og ein frodig hage med praktfulle trer. Dette er ein historisk kvalitet som det foreslås å bygge vidare på.

DAGENS SITUASJON

INNGANG BYGG

Tingstova og Stabburet har kvar sin inngang. Begge inngangene har ein trappeoppgang. Ved Tingstova er det 4 trappetrinn og ved Stabburet er det 3 trinn.

Prestegarden har fire innganger kor tre av dei har trappeoppgang. Det er mellom 3-6 trappetrinn.

INNGANG BYGG

▶ Inngang

FORBINDELSER

Det er ein hovedsti i Prestegardshagen som går frå sør til nordaust. Aust for Tingstova deles stien i to og går på kvar side av Prestegarden. Dei to stiene ender nordaust på ein asfaltflate framfor Prestegarden. Stien i sør ender på ein sti, som i dag sikrer forbindelse mellom Prestbrekka og parkeringsplassen ved Coop. Denne stien vil bli eit viktig påkoblingspunkt til ei fremtidig turløype i Manger. Krysningpunktet til stiene aust for Tingstova deler hagen inn i tre naturlige soner.

FORBINDELSER

- Eksisterende stier
- - Planlagt turløype
- Viktig påkoblingspunkt
- Krysningpunkt

NATUR

Prestegardshagen er eit frodig område med mange store og gamle trer, samt fleire busker og hekker. Mellom Prestegardshagen og Tingstova er det eit stort almetre og ein lindehekk som danner eit eget rom i hagen. Hekken i søraust skjermer til dels visuelt Coop-bygget som ligg på andre sida. Det er ugras og visne kvister langs steingarden.

NATUR

- Tre
- Hekk
- Busk

OVERFLATER

Framfor (nord for) Prestegarden er det ei asfaltflate med parkeringsplasser, ellers består dei fleste overflater av gras med noko mose. Stier er gjengrodd av både gras og mose og har nokre grusraster. På tre av sidene til Tingstova er det også en del grusraster.

Området er nokolunde flat, men har nokon grashauger som ligg nord og sør for Prestegardshagen. Bak Tingstova er det og noko terreng som heller austover.

OVERFLATER

- Grass
- Asfalt
- Grus
- Gjengrodd sti med rester av grus
- Stein
- Terreng

BELYSNING

Ved stiene er det lyktestolper med tre lyktehovud. Det er totalt sju lyktestolper i hagen, som skaper romlegheit og tryggleik, når det er mørkt.

Med belysning langs Prestbrekka og Radøyvegen blir hagen indirekte opplyst. Belysning langs stien i sør har og ein positiv effekt på hagen.

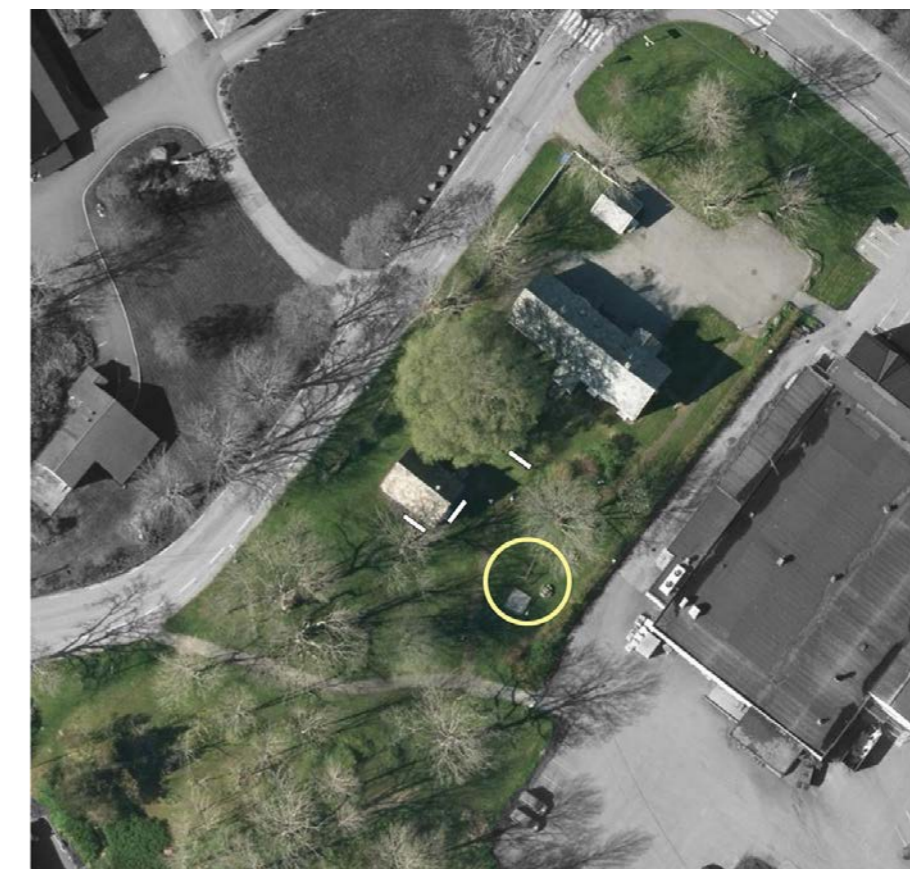
BELYSNING

- Lyktestolpe

LEK OG OPPHOLD

I dag er det eit lite leikeareal, som består av eit huskestativ og ein sandkasse.

På sørsida av Tingstova er det plassert to kvite trebenker og ved hekken mellom Prestegarden og Tingstova er det ein benk.

LEK OG OPPHOLD

- Sandkasse og huskestativ
- Benk

SAMMENSTILLING

SONER OG ROMLIGHET

Elementene i hagen danner ulike soner. Busetnad skaper den første naturlige inndelingen. Vidare deles området mellom Prestegarden og Tingstova i tre soner - 1, 2 og 3 - av stisystemet, som forsterkes av dei naturlege elementene som er i dei tre sonene. I sone 2 er det ein hekk som åpner som opp mot Prestegarden, kor det danner seg ein naturleg, intim sone. Sone 3 dannes av steingarden, Tingstova og hekken, og almetreet som eit tak. Sone 1 og sone 4 er relativt flate, med mykje gras og få trer. Dei to sonene kan ses som ein, men deles av stien. Sone 5 har delvis ujevnt terreng som heller mot aust og har ein del trer, gras, stein og noko mose. Inngangspartiene i nord er noko skjult av både grashaug, gjerde og busetnad. I sør avgrensnes området av eit skogvolum.

INNGANG OG AVGRENSNINGER

Det er fleire innganger til Prestegardshagen; i nord kan ein kome inn i hagen frå begge sider av Prestegarden, mens hovudadkomsten i sør er frå den aust-vest-gåande stien. Langs aust og vest avgrensnes hagen av hhv. eit steingjerde og ein hekk; avgrensingar som framstår som barrierer ift. sammenheng med det omkringliggende område.

INNGANGER OG AVGRENSNINGER

- Inngang
- Tregjerde med port
- Steingard
- Hekk

ELEMENTER

Prestegardshagen har fleire element, som gir hagen sitt særpreg og identitet:

- trer
- hekk
- benker
- lysgjevingsinnreiing
- steingard/tregjerde

Utover det er bygningene med til å skape romlegheit, vise til historien og vere grunnlag for aktiviteter.

KONSEPT

FJERNE

Busker og ugras som sjenerer området. Huskestativ, runde benker og sandkasse.

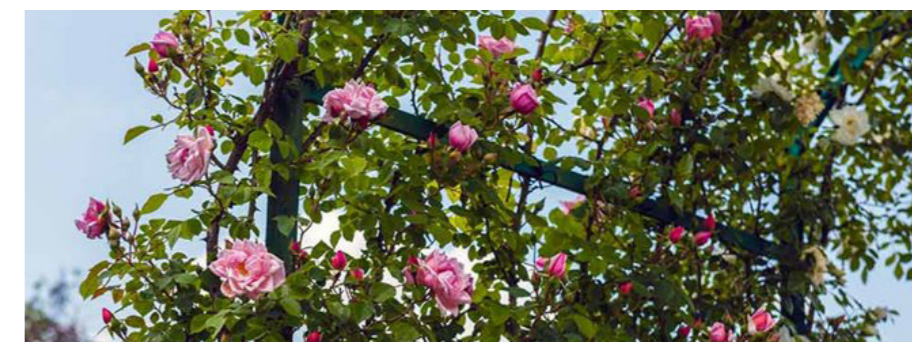
VERNE

Framheve og verne steingarden.
Bevare store og gamle trer.
Bevare hekken rundt den litla intime plassen.
Eksisterande stisystem.

FREMTIDSSIKRE

Pergola for å romleggjere hagen.
Leik for å invitere barn inn til området.
Benker og sitjegrupper med bord for å invitere til opphald.
Visualisere familien Sars tilknytning til Manger.
Integrere universell utforming i Prestegarden og Tingstova.
Klimatilpassing.

KONSEPT

IDÉ

Tanken for Prestegardshagen er å sikre eit mangfold med tanke på bruk, innhald og årstidsvariasjon. Ved å skape fleire soner med ulik innhald og bruk, vil hagen fremstå enda større enn den gjer i dag. Samstundes kan ein differensiere nivået og innsatsen med tanke på drift/vedlikehald.

Prestegardshagen skal brukas året rundt. Aktiviteten i kvar enkelt sonen vil variere gjennom året. Beplantningen vil blant anna være med på å skape variasjon i opplevinga av hagen.

Prestegardshagen skal brukes året rundt. Aktiviteten i de enkelte sonene vil variere gjennom året. Beplantningen vil blant annet være med til å skape variasjon i opplevelsen av hagen.

SONER

I hagerommet mellom Prestegarden og Tingstova er det opphald, som har hovudfokus. Den grønne roen er både pausen om ein sit langs fasaden av Prestegarden eller i det meir intime rom omkransa av lindehekken.

Langs fasadane ved Tingstova er og opphald hovudfokuset. Ein er orientert mot sola.

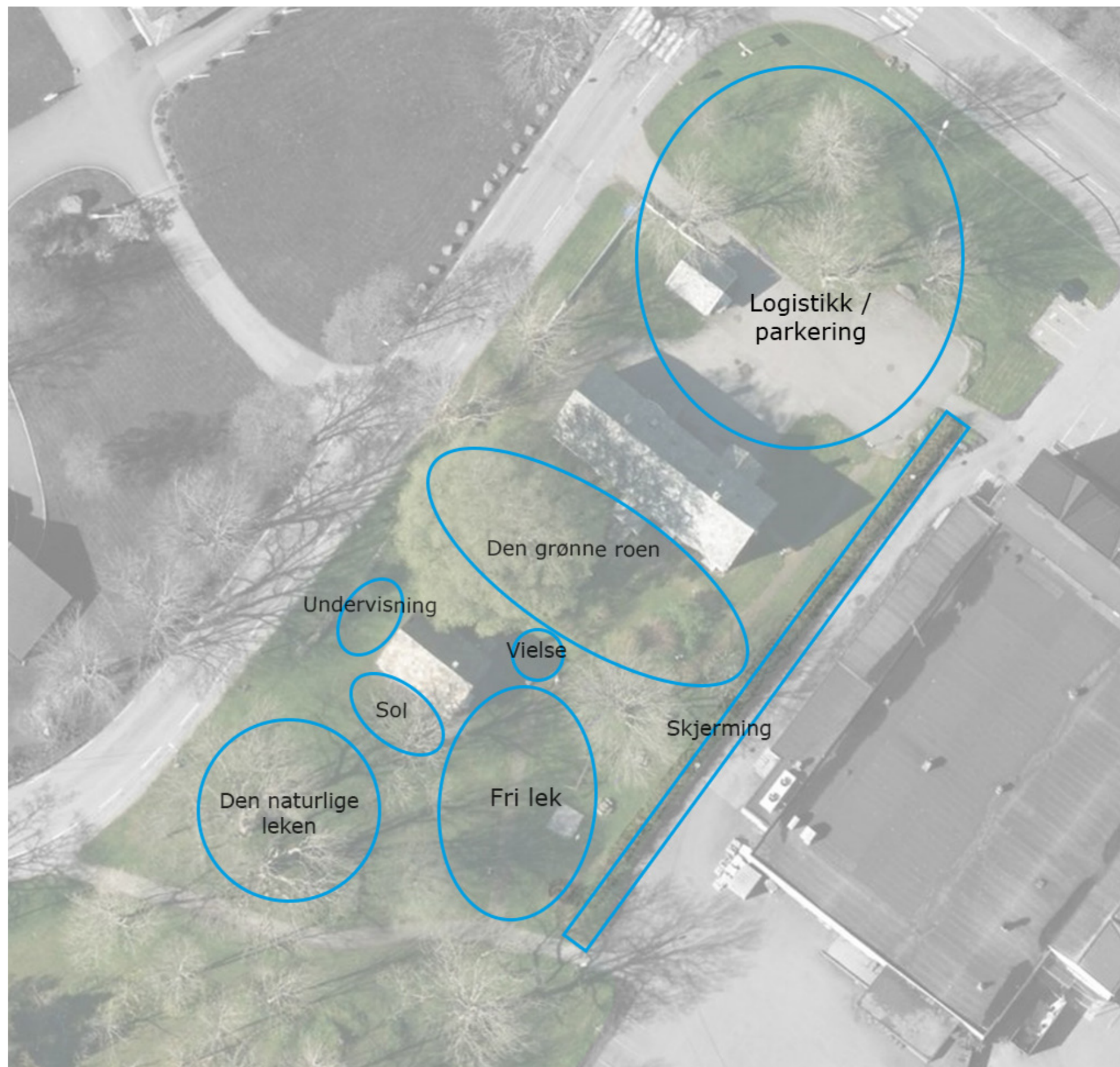
Sentralt i hagen foreslås utandørs vigsel å foregå. Med denne plasseringa er brureparet i sentrum av det grønne.

Det mindre hagerommet vest for Tingstova egner seg til uteundervisning, med sin størrelse og plassering 'litt vekk frå leiken'.

I sør - mot den offentlege stien og skogen - er LEIK plassert. Det gjeld for både den naturlege leiken mellom trer og terreng samt den nye leiken i det opne landskapsrommet.

Skjerminga langs austsida har to funksjoner. Dels å ta merksemda vekk frå COOP-bygget og dels å orientere brukaren inn i hagen.

Sonen nord for Prestegarden er det funksjonelle og logistiske området. Det må fortsette slik, samtidig som det er viktig å huske at det er det første som treffer den som køyrer til området eller langs Radøyvegen.

HELHETSPLAN

STIER

Bevegelsen rundt i hagen - samen med moglegheit for både opphald og aktivitet - er avgjerande for at Prestegardshagen vil få nytt liv.

VIGSEL

Ein egen plass der ein liten pergola oppstilles, dannar utgangspunktet for utandørs vigsel.

LEIK

Det legges til rette for leik, om enn det ikkje er hagens primære funksjon.

Ei huske integreres i same modul som pergolaen, mens balansestokker og hoppestubber plasserast i det fri. Under leikeredskap foreslås plen med grasarmering (plast). Setet i husken kan være 'vanleg' plate, stol for barn og/eller fuglereir, som og ivaretar universell utforming.

SKJERMING

For å styrke orienteringa inn i hagen og vekk frå COOP-bygget, oppstilles ein lang pergola langs hekken.

BENKER

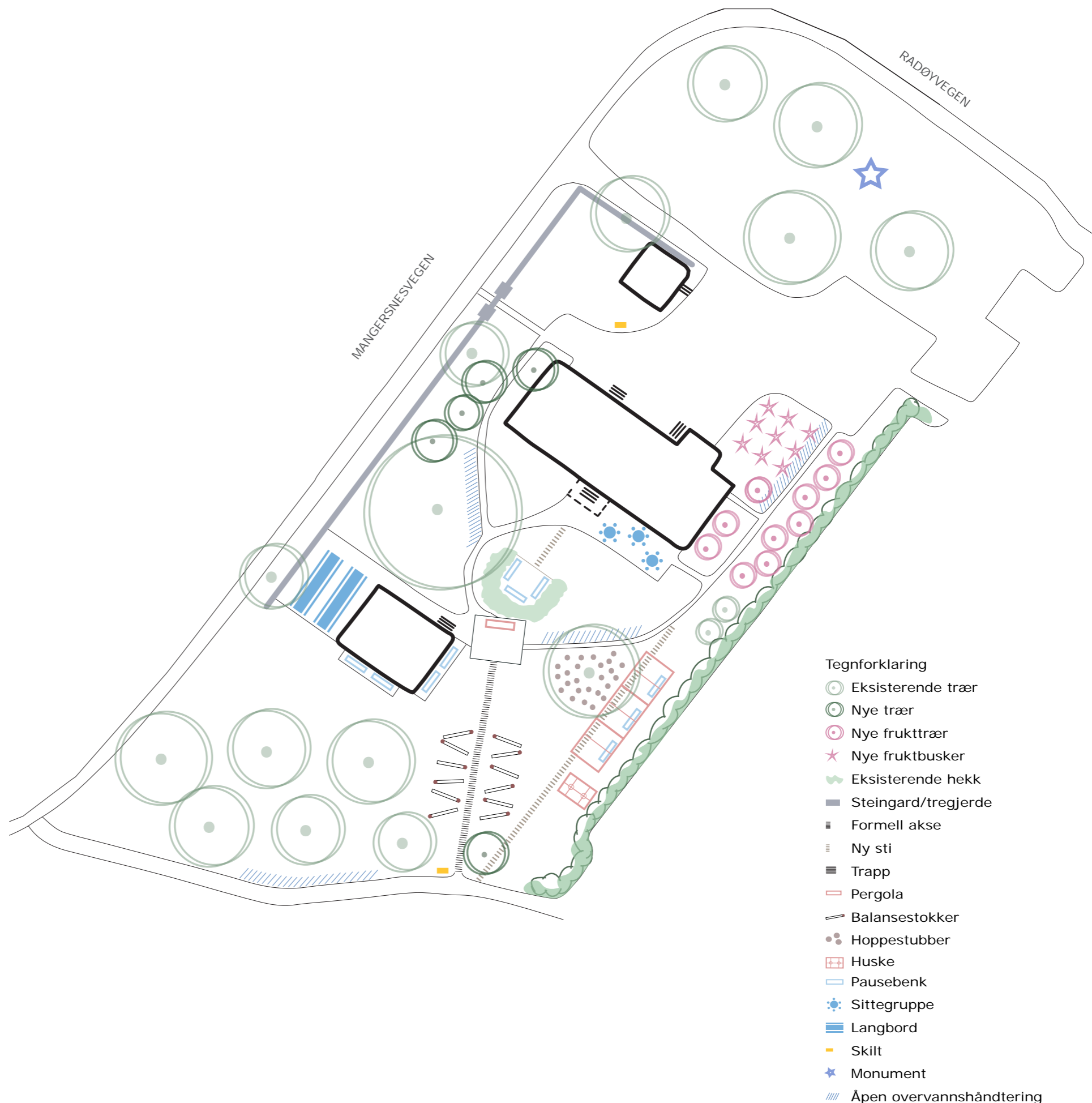
Det foreslås tre forskjellige inventar for å sitte. Kvite klassiske trebenker langs fasadane, blå bord/benker på plassane for opphald og kvite trebenker under pergolaen. Langbord og benker til uteundervisninga foreslås og som blå.

SKILT

To skilt oppstilles i hagen. Eit langs turløypa i sør; dette fortel om hagens historie, utvikling og innhald; og eit skilt i nord, som fortel om familien Sars.

OVERVANNSHANDTERING

Fleire område i hagen, langs stiane, forsenkes plenen, kor det vil bli open overvannshandtering. Ved at desse forseinkingane fremstår som plen (dog med ein tilpassa oppbygging), vil områdene ved tørrvær fremstå som en del av heilheten.

PLANTEPLAN

PRESTEGARDSHAGEN

Området bevarast mest mogleg som i dag. Det ryddas for ugras og vegetasjon som forstyrrar det enkle heilskapsbilde.

VÅR

Om våren vil løkblomstene titte frem på plenen. Umiddelbart foreslått i området langs steingarden.

Frukttrærne øst for Prestegarden vil blomstre, og føre den besøkande - både visuelt og fysisk - inn i hagen.

SOMMER

Om sommaren vil hagen framstå tett, intim og utruleg grøn. Dei fine gamle trea vil framstå med heile sitt volum og skjerme hagen. Ein vil kunne samle bær, medan rosenes duft vil skape ei særskild stemning ved pergolaen.

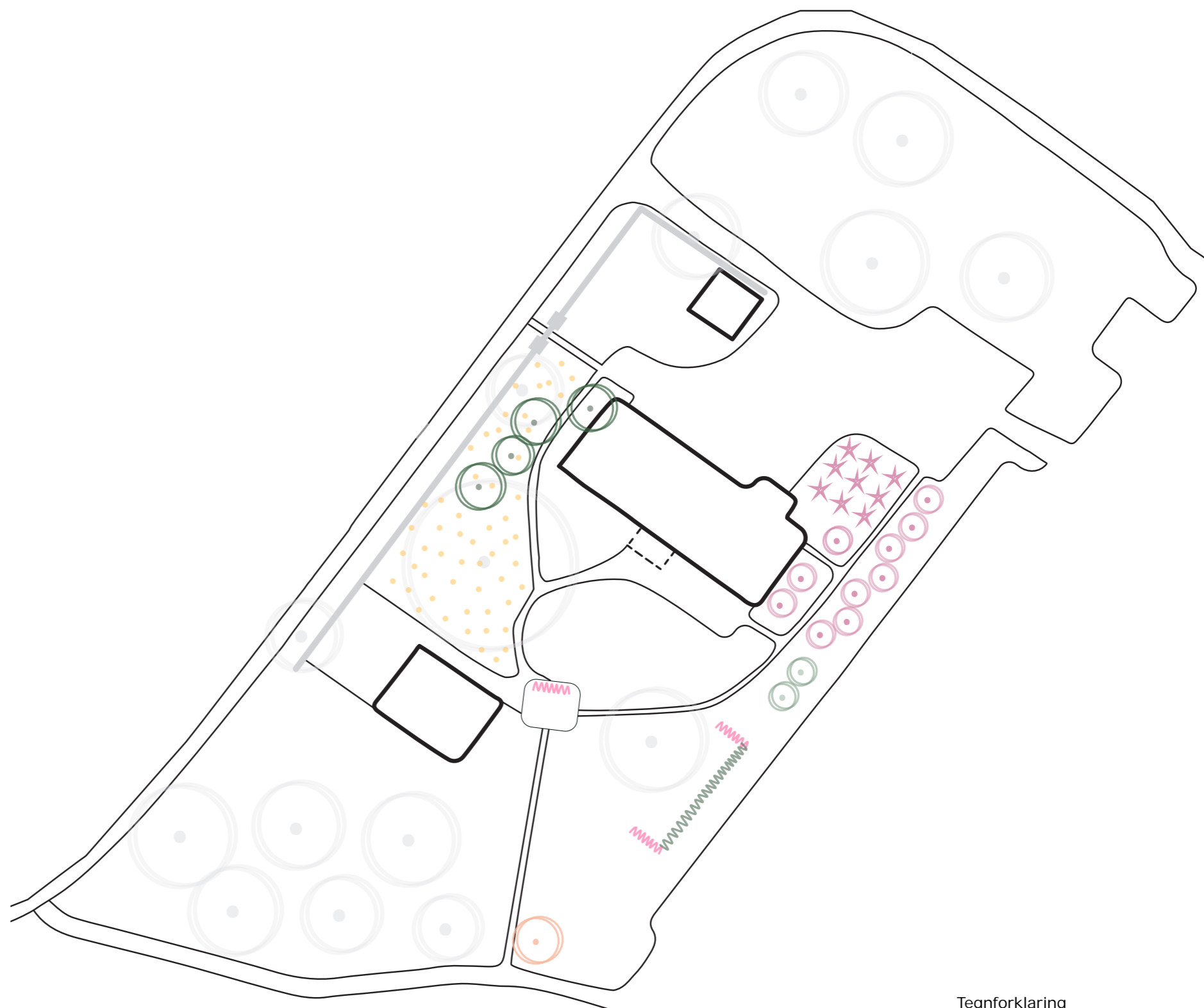
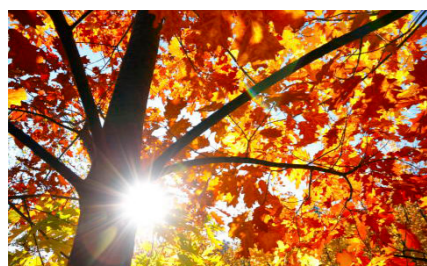
HAUST

Frukten haustes frå frukttræa og lauvet på nokre av trea vil få ein varm nyanse.

VINTER

Hagens trer vil framstå skulpturelt og lange dekorative skygger vil kunne framkomme på plenen.

Pergolaen vil forbli grøn og frodig med si vintergrøne beplantning.

Tegnforklaring

- Acer
- Rogn (Sorbus dodong)
- Epletrær og plommetrær
- ★ Ripsbusker og solbærbusker
- ~~~~~ Rose helena
- ~~~~~ Vintergrønn kaprifol
- Snøkløkker og pinselliljer
- Eksisterende trær

TILTAK

VIGSEL

BAKGRUNN

Menneskjer blir vigsla året rundt. Nokon på Rådhus/Tinghus, nokon i kyrkja og nokon i det fri.

Det er ynskjeleg at Prestegardshagen skal legge til rette for dei som ynskjer å gifte seg ein annan plass enn dei meir tradisjonelle plassane.

INNANDØRS BRYLLUP

I perioden september/oktober til april ynskjer dei fleste å gifte seg innandørs. Tingstova vil ligge til rette for dette. Gjestene opphalder seg inne i bygget, mens brura gjer dei siste forberedelser i Prestegarden, korfra ho beveger seg ad stien vest for bygningen. Ved vinterstid kan faklar lyse opp veien, mens det ved vårsesongen er laukplantene i plenen og vårblomstringen på trer, som vil skape ei særskild stemning. Ved hausbryllup er det dei mørke fargane på lauvet, som vil lede vei.

UTENDØRS BRYLLUP

Å gifte seg i det fri under trekronene er eit ynskje for mange. Balansestolpene frå leiken, fastgjeres i eit formelt og aksialt system. Frå Tingstova bæres det ut sitteflater, som monteres på balansestolpene. Nærast vigselsplassen stilles opp nokre gamle benker inne frå Tingstova. Brura beveger seg frå Prestegarden ad stien i aust, under pergolaen og opp ad stien mellom benkene. Etterpå kan hagen med sine bord og benker brukas til resepsjon.

Innandørs bryllup

Tegnforklaring
 - - Brudens rute
 ● Vårblomstring
 ○ Høstfarger
 ××× Vinterlys

Utendørs bryllup

Tegnforklaring
 - - Brudens rute
 ■ Seremoniplass
 — Tingstova benker
 — Benker

TILTAK

OVERFLATER

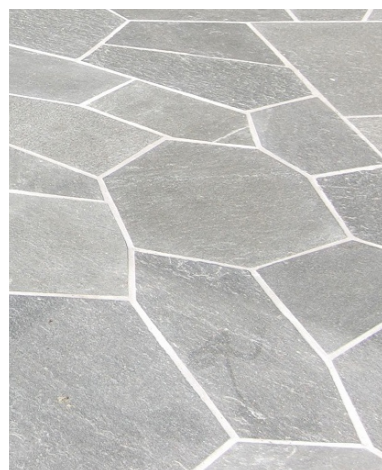
STISYSTEMET

Stier og gangarealer foreslås opparbeidet med steinstøv. Flott om det ikkje er noko overgang mellom steinstøv og plen, men det er ein mogelegheit med ei rad av smågatestein med tanke på drift. Ein ny sti langs austsida tilføyes. Denne gir ei direkte forbindelse mellom forsida og turløypa i sør.

PLASSER

Opphaldsplassen langs sørsida av Prestegarden får same materiale som stiene med unntak av vigselflassen. Området belegges med brutt skiferheller. Under benkene langs fasadane leiges det smågatestein for å lette drifta.

Under leikeredskaper foreslås plen med gressarmering (plast).

LEK / AKTIVITET

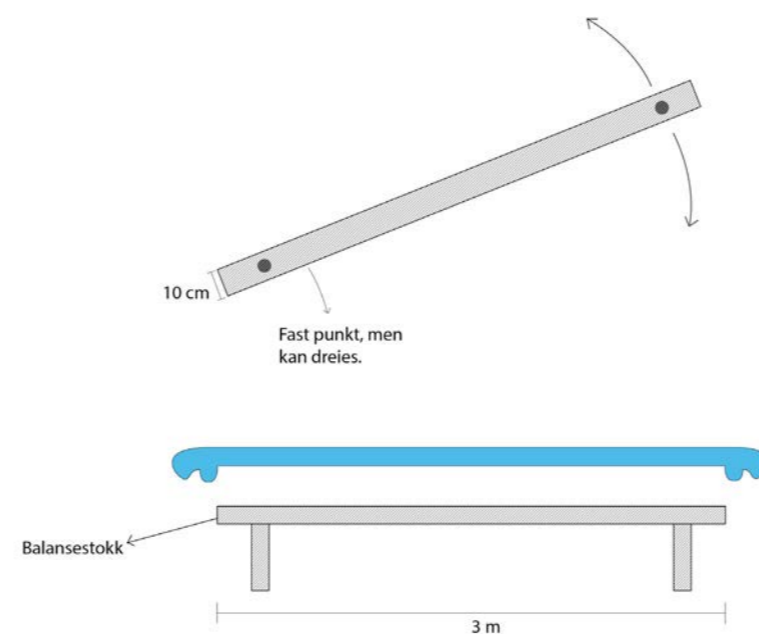
BALANSESTOKK (BENKER)

Balansestokker utarbeides i tre med et kugleleie ved den eine stolpen. Herved kan barna sjølve bestemme korleis dei skal stå ift. kvarandre.

HOPPESTUBBER

For å gi hagen eit så naturleg uttrykk som mogleg foreslås desse å være rundstokker eller som deler av gamle trestammer. Dersom ein ynskjer eit meir moderne uttrykk, kan ein velgæ 'Hop Opp'-elementene. Dei finnes i mange farger, men blå anbefales med tanke på eit heilhetleg uttrykk i hagen.

Plan

Snitt

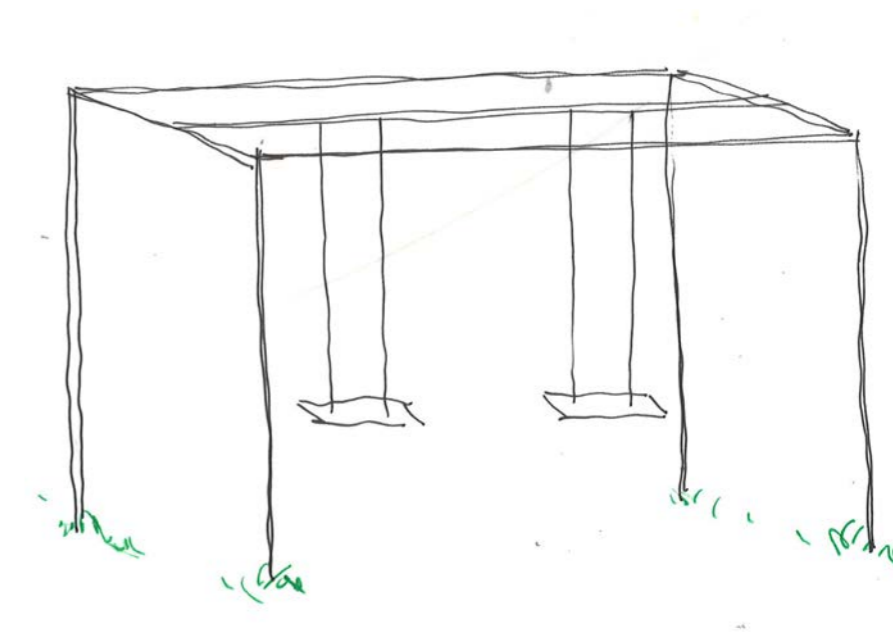

HUSKE

Dagens huskefunksjon i hagen bevarast. For å skape ein heilheit i hagen, integrererast det husker i eit element tilsvarande pergolaen (se neste side). Dog utan beplantning. Konstruksjonen foreslås i tre - for eksempel Sibirisk lerk.

Setet i husken kan være 'vanlig' plate, stol for barn og/eller fuglerede, som også ivaretar universell utforming.

Dersom det er ein mogelegheit, kan ein og henge opp eit tau i eit tre.

Prinsipp huskestativ

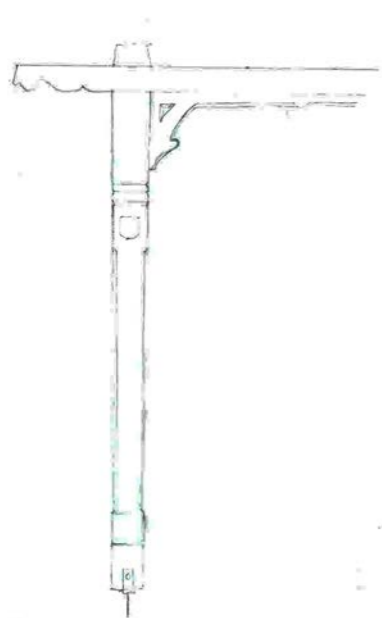

PERGOLA

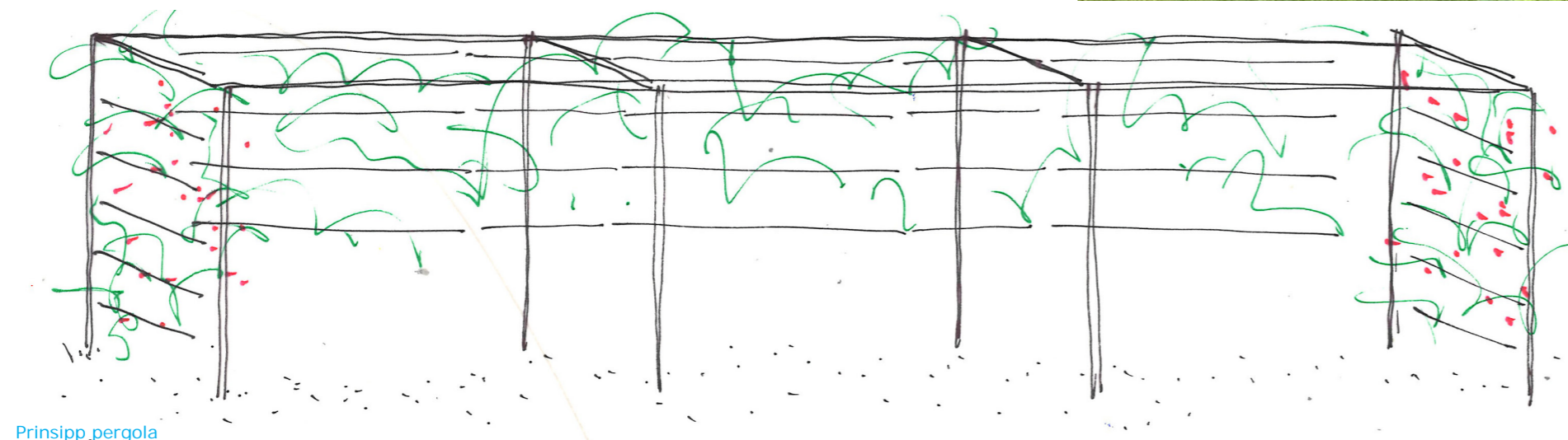
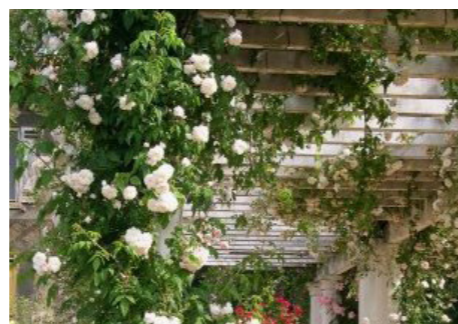
To plasser i hagen oppstilles det pergolaer. Trekonstruksjon med detaljer inspirert av Prestegardshagens bygningar.

Ved vigselsplassen oppstilles ein enkel konstruksjon med beplantning (roser) på kortsider og bakveggen. Denne vil danne bakgrunnen for brudeparet og presten.

Langs hekken i aust oppstilles det en lang pergola, som dels fungerer som skjerming og dels gir moglegheit for opphald.

Prinsipp pergola og espalier.

Prinsipp pergola

FORMIDLING

I hagen oppstilles det to skilt. Det eine oppstilles ved den sørlege stien. Dette er ei informasjonstavle, som forteller om hagens utvikling. Det andre oppstilles på forplassen (ved parkeringa) og skal fortelle om familien Sars - deraes virke i området, innverknad på historia med meir.

Det kan på dei enkelte byggane monteres skilt, som angir byggjeår, byggestil og innhald i bygningen.

For ytterlegare å gi hagen ei særskild Sars-identitet, kan opphaldsplassar og bord/benker namngis med navna til familien Sars.

TILTAK

UNIVERSELL UTFORMING

Med tanke på framkomelegheit, er området forholdsvis flatt og gang- og opphaldssoener forsterkast med fast belegg. Herved er alle sikret terrengfri tilgang og bevegelse rundt i området.

I forhold til tilkomst inn i byggane, er det ved Tingstova ynskjeleg med ein utandørs 'løfte-heis'. Dersom denne ikkje er tilpassa værforholdene, kan ei rampe langs nordfasaden av bygget vurderast. Platået foran døra anbefalast økt i bredde. Varmepumpa må, ved etablering av rampe, flyttes.

OVERVANN

Med open overvannshandtering tar Prestegardshagen for seg fremtidssikre klimaløysingar. Samtidig kan det brukas som ein del i undervisning forutan å innby til leik.

LØYSINGAR

Langs stiane - på strategiske valgte plasser - senkes plenarealet. Ved mykje nedbør vil vannet samles her, og stille og roleg synke ned i grunnen. Det er ikkje foreslått staudar i desse områdene grunnet vedlikehald, men det er naturlegvis ei mogelegheit.

AVSLUTTING

FREMTIDAS PRESTEGARDSHAGE

Prestegardshagen forsterkast som Manger sin grønne møteplass.

Utforminga legg til rette for multifunksjonelt bruk - vigsel, undervisning, meditasjon, opphald, samtaler, leik og mykje meir. Hagen vil styrke samfunnets sosiale aspekt forutan folkehelse.

Hagen vil brukas året rundt, noko som utforminga tar hensyn til. Nåtida og framtida kan ofte kunn beskrives ved å nevne fortida. Ved bevaring av trea og stisystemet fastholdes hagens utvikling. Historia forsterkast ytterlegare ved familien Sars si tilhøyering, bruk og influering på området integrerast i utforminga av Prestegardshagen.

RAMBOLL